החובל פרק שמיני בבא קמא

יכול אפי' מעולה בדמים. נקורה יותר מפירות יהא סרק קולס לו: **פ"ל רק.** מיעט הקדמה: **מקורייהו.** מקור שלהן ועיקרן (ב). ל"א הכא לי קור שהוא רך לאכול וגדל סביב שרשיו כלומר כלה עיקרם מפני שמפסיד ונאכל את הקור: **גופני קני דיקלי.** מדמי היין יכולין אנו לקנות קרקעות ואילו דקלי לא קני גופני אין שנתן עולה אלא לדבר מועט: **מתני' אע"פ שהוא נותן לו כו'.** סתמא היא ולא ר' עקיבא קאמר לה: **על מנת לפטור.** בגמ' [לג.] מפרש לה: **גמ' כל אלו שאמרו.** אלא מנה ומחמיס וד' מאות דמי בושת הן: **אבל לער.** שדואג על בושתו איננו נמחל לו: **שריר לו לגמוד.** דרך ארץ ולא למד מדקאמר ליה לחמנא גבאי הוא דמשמע אין ממש בדבריו ולאו אתה ליהרג: **שבבא זרע.** שנמעני אשה לא יכולה לפלוט: **פי טבעם.** נקב הגדולים לפטות: **פקד.** מדלא כתיב ויפקוד את שרה וכתיב פקד משמע פקד ככר תחילה לאבימלך: **הדרי הולא לקי כרבא.** קון הגדל אצל הכרוב כשבא לעקרו פעמים שנעקר הכרוב עמו ונמצא לוקה בשבילו. כלומר שביני רשע לוקין עמו: **כולכם מעטפים.** אף הגניבה במשמע: **עד אנה מאנתם.** ומשה ואהרן בכלל: **אותם שהוכפלו שמוסם.** בברכת משה[ט] דן זבולון גד ואשר ונפתלי הודיענ הכתוב שחלשים שבכולן היו וגריכין חיזוק לפיכך כפל את שמם (מזקסם) ואותן הניח יוסף לפני פרעה כדי שלא יכרוב אותם להיות ראשי גייסות ולהטריחם: כל השבטים יצאו עצמותיהם ממצרים ונקברו בארץ ישראל שנאמר והעליתם את עצמותי מזה אתכם (שמות יג) משמע שאף עצמותם העלו ולא נכתב יוסף אלא להודיענ שבחו של משה שכל ישראל נתעסקו בארון והוא עסק במצוה: **מגולגלין בארון.** לא היה שלדו קיימת ומחוברת מפני גידי דקאמר ליה ליעקב אם לא [יא]מאיאנו אליך וחטאתי לך כל הימים (בראשית מג) ואע"פ שנתקיים התנאי נפקא לן מתוכת מכות (דף יא:) [יב]קללת תכם אפי' על תנאי היא באה: **מי גרס לראובן כו'.** מדרש אגדה הוא בתנחומא[יג] מכיון שהודה יהודה ואמר לדקה ממני[יד] עמד ראובן ואמר אני בלבלתי יצועי אבי: **לשפא.** נכנס כל עצם ונתחבר למקומו ששף משם. לשפא אשלויי"ה שדוש"א בלע"ז כמו שף מדוכתיה (חולין דף מב:): **אליבא דהלכתא.** לא הוה מסתייעא מילתא למימר מילתא דמהוי הלכתא כוותיה: **לא הוה סלקא ליה.** כלומר לא היה עולה בידו למימר שמעתתא אליבא דהלכתא: **הסלין והבכורין נותנין לכהן.** והעשירים לא היו נותנין קלתותיהן לכהן: **גלרים.** שבטים וטמא

מסורת הש"ם

א) לעיל סו., ב) [עי' תוס' ניטין פד: ד"ה ומיפוק כתובות ט. ד"ה הרי], ג) מכות ט:, ד) נ"מ פב, ה) מכות יא: פרטה ז: [ע"ש], ו) כ"ב קצד: [חולין קה:] ערכין כג., ז) כתרים פ"ג מ"ח, ח) [דברים לג], ט) כפ"א טפ: אלא ראלטע בהן עין הרע, י) [נ"ל הכיאמרו], כ) [נידוי על מנהי ערך הספרה כל"ל], ל) [נוכר ראבר ח], מ) [בראשית לח].

תורה אור השלם

1. וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וֶחְיֵה וְאִם אֵינְךָ מֵשִׁיב דַּע כִּי מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: בראשית כ ז
2. וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו וַיֵּלֵדוּ:
בראשית כ יז
3. וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הֲגוֹי גַּם צַדִּיק תַּהֲרֹג: הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אֲחֹתִי הִוא וְהִיא גַּם הִוא אָמְרָה אָחִי הוּא בְּתֹם לְבָבִי וּבְנִקְיֹן כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת:
בראשית כ ד-ה
4. כִּי עָצֹר עָצַר יְיָ בְּעַד כָּל רֶחֶם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל דְּבַר שָׂרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם: בראשית כ יח
5. וַיֵּשֶׁב אֶת שִׁבוֹת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ וַיֹּסֶף יְיָ אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה:
איוב מב י
6. וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וַיַּעַשׂ יְיָ לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר:
בראשית כא א
7. לָמָּה תְּרִיבוּ אֵלַי כֻּלְּכֶם פָּשַׁעְתֶּם בִּי נְאֻם יְיָ: ירמיהו ב כט
8. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה עַד אָנָה מְאַנְתֶּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי:
שמות טז כח
9. וּמִקָּצֵה אַחֶיךָ לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיִּצָּגֵם לִפְנֵי פַרְעֹה:
בראשית מז ב
10. יִדֵּי רְאוּבֵן וְאֶל יְמִת יִדֵּי מַתָּיו מִסְפָּר:
דברים לג ו
11. וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר שְׁמַע יְיָ קוֹל יְהוּדָה וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ יָדָיו רַב לוֹ וְעֶזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה:
דברים לג ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' לראובן שיהה יהודה שמע כל"ל ומיקמ מיד נמחק: (ב) רש"י ד"ה מקורייהו מקור שלהן ועיקרן כלומר כלה עיקרם מפני שמפסיד ל"ל הכא לי וכו' שרשיו ונאכל את הקור כל"ל:

לעזי רש"י

אשלויי"ה שדוש"א [אישלוישידוש"א]. מקום הנקב. פרק.

עין משפט נר מצוה

קד א מי' פ"ו מהל' מלכים הלכה ח סמג לאוין רכט:
קה ב מי' פ"ה מהל' מוכז ומזיק הל' ט ופ"ב מהל' מתנות הל' ט סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' תכב סעיף ג:
קו ג מי' שם הלכה י ופ"ו מהלכות רצחן הלכה ו ופ"ב מהלכות תשובה הלכה י טוש"ע שם ושו"ע ח"מ סי' תרו סעיף ג בהג"ה:
קז ד ה מי' פ"ט מהל' מוכז ומזיק הלכה יא סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' תכח סעיף יב:
קח ו ז מי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שפ סעיף ה:
קט ח מי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף ב:
קי ט מי' פ"י מהלכות מלכים הל' ז סמג לאוין רלב רלג:
קיא י מי' פ"ג מהל' כנורים הל' ח סמג עשין קלט:

מוסף רש"י

קרע את כסותי שבר את כדי חייב. דהכי קאמר ליה אם מרלה קרע ואכלם, אבל פירש לי על מנת, פטור (לעיל כז.). בהדי הוצא לקי כרבא. משל הדיוט הוא, על ידי הכסיפים מתגנין הכסרין (שמות מז כח). בלבם פשעתם בי. אף הלויקים נמשמע (ירושלמי ב כפ). אותן שהוכפלו בשמות. שאותן שפכל משה שמותן הם הסלפים ואותן הניח לפני פרעה, יהודה שהוכפל שמו לא הוכפל משום חלשות אלא עטם יש בדבר (בראשית מז ב. ע"ש שכ"ה בספרי. ושבבי"ר פירשו אותן שלא כפל שמותן). מאי דכתיב יחי ראובן כו' וזאת ליהודה. אין לך ברכת כל השבטים מתחלת ועד סוף מזו (סוטה ז:) מה לאה לפמוך יהודה לראובן ומה לאה להתחיל בברכת יהודה בלשון ודאת ליהודה, אלא לפי שהיו עצמות כל השבטים שלהן קיים ושל יהודה מגולגלין, אמר לשון זה יחי לראובן, כלומר לראובן שלדו קיימת כאילו הוא חי ואחת תהיה ליהודה שסם מגולגלין (מכות יא:). עצמותיו של יהודה מגולגלין. עצמות כל השבטים העלו ממצרים, ויהודה שאחר יוסף והעליתם את עצמותי מזה אתכם. עם עצמותיכם, והיו עצמות כל השבטים שלהן קיימת ויהודה לוקיבו מתפרקין ומתגולגלין בארונו, מפני שהיה לא עצמו בברטטו של בניימין ואמאתי לך כל הימים, אפילו לעולם הבא, ומהכא נפקא לן נדוי של חכם אפילו על מנאי הוא כא (סוטה ז:). מי גרס לראובן שיודה. מעשה יעוני אביו, יהודה. שהודה במעשה תמר, יקן היה מסורת ביריסם, ומדרש אגדה דר' מנחומא כשאמר יהודה לקחה ממני עמד ראובן ואמר בלבלתי יעוני אבי, ובקשו יחי ראובן, שלדו קיימת כאילו הוא חי מי, אחת ליהודה שהוא מתגלגל (שם). לשפא. למקום שנתקו משם, כמו דשף מדוכתיה (שם). נבנסו עצמותיו למקום מיוחד ששפו משם (מכות יא:). למתיבתא דרקיעא. ליפא ולוקן עם שאר החכמים (סוטה ז:). ולמשקל ולמיטרה. ליפא ולוקן. (שם). ידיו רב לו. יהא לו עמון לריב ריבו, ואלו דכתיב ידיו לשון מלחמה הוא מלחמתה של תורה (שם) יהי בו כח לריב ריבו לעצמו נגד מחריבו (מכות יא:). אליבא דהילכתא. לא היה שזה לומר דבר המתקבל (סוטה ז:).

למחר אייתי לי מקורייהו. משמע דגופני עדיפי מדיקלי ותימה דבהאשה שנפלו לה נכסים (כתובות עט. ושם ד"ה אילני) אמר גבי נפלו לה כספים ילקח בהן קרקע דיקלי ואילני דקלי אילני וגופני אילני אלמא גופני גריעי אפילו מאילני דגריעי מדיקלי וי"ל דבגפנים כשאדם טורח לומר ולתקן הכרם יש בהן ריוח גדול אבל בנכסי אשתו אם היה קונה גפנים ממון שנכרים הוצאה מרובה לא היה הבעל חושש להוציא על נכסי' והיו הולכין לאיבוד לפיכך טוב לקנות דקלים שאין לריכין יציאה וממילא אמי בהו שנאמר וטוב הוא לשניהם ועוד מפרש ר"ת בהמוכר את הספינה (ב"ב פב. ושם ד"ה מתקיף) דפירי דדיקלא מתקיימין טפי מאילני וגופני ובנכסי מלוג של אשה כעין דבר המתקיים יותר:

באשר אמר אברהם אל אבימלך. לאו בהריון משמעי שהרי המלאכים ביטלו את שרה מפסח שלפניו אלא ילדה בריוח כמו שהתפלל על אבימלך: **אלו הנכפלין** בשמות. בבראשית רבה יש איפכא שהנכפלים גדולים היו כמו יהודה שנכפל: **מי** גרס לראובן שהודה יהודה. תע"ג דאמר במדרש ושב לאוכן אל הכור מלמד שבא משקו ומתעניתו שבגלל יעוני אביו וזה היה קודם למעשה תמר מכל מקום לא הודה ברבים עד אחר שהודה יהודה: שימון

לא בעי אהדורי אמר רבי שמואל בר אשת האיש מכל מקום ודקא אמרת הגוי גם צדיק תהרוג הלא הוא אמר לי אחותי היא והיא גם היא אמרה אחי הוא נביא הוא וכבר לימד אבסנאי שבא לעיר על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו או על עסקי אשתו שואלין אותו אשתך היא אחותך היא מכאן לבן נח שנהרג שהיה לו ללמוד ולא למד: כי עצר עצר ה' אמר ר' אלעזר שתי עצירות הללו למה אחת באיש שכבת זרע שתים באשה שכבת זרע ולידה במתניתא תנא שתים באיש שכבת זרע וקטנים שלשה באשה שכבת זרע ולידה רבינא אמר שלש באיש שכבת זרע וקטנים ופי טבעת ארבעה באשה שכבת זרע ולידה וקטנים ופי טבעת: בעבד כל רחם אמרי דבי ר' ינאי אפילו תרנגולת של בית אבימלך לא הטילה ביצתה א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמור רבנן כל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה א"ל דכתיב וה' שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו אמר ליה את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו [וגו'] וכתיב ה' פקד את שרה כאשר אמר וגו' כאשר אמר אברהם אל אבימלך אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בהדי הוצא לקי כרבא א"ל דכתיב למה תריבו אלי כלכם פשעתם בי נאם ה' אמר ליה את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורותי אמר ליה רבא לרבה בר מרי כתיב ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים מאן נינהו חמשה א"ל הכי א"ר יוחנן אותן שהוכפלו בשמות יהודה נמי איכפולי מיכפל אמר ליה למילתיה הוא דאיכפל דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב יחי ראובן ואל ימות ויהי מתיו מספר וזאת ליהודה כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היו עצמותיו של יהודה מגולגלין בארון עד שבא משה ובקש רחמים אמר לפניו רבונו של עולם מי גרם לראובן שיודה יהודה מיד שמע ה' קול יהודה על איבריה לשפא לא הוו קא מסקי למתיבתא דרקיעא ואל עמו תביאנו לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן ולמשקל ומיטרה בהדי רבנן ידיו רב לו לא הוה סליק ליה שמעתתא אליבא דהלכתא ועזר מצריו תהיה אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא אמר ליה דתנן עשירים מביאין בכורים בקלתות של זהב ושל כסף ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה הסלים והבכורים נותנים לכהנים אמר ליה את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא וטמא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com